

1) Does a Pilegesh Need a Get?

שו"ת חוות יאיר סימן קלח

שאלה מעשה זר רע ומר אירע בק"ק פלוני שבא לשם ב"ב נכבד מהמבורג ונתאכסן בבית אחד מנכבדי העיר והכיר שפחה שבבית ההוא שהיא היתה מעולפת ומעוטפת ראשה עם אורח אחד בביתו בהמבורג לפני חצי שנה בחזקת נשואה לאותו אורח ועל כן השכיבם בחדר אחד ששם שני מטות מוצעות מיוחדל לאורח' והאורח אמר שזו אשתו ומ"מ אמר שיציעו לו ב' מיטות כי איננה טהורה. והיא הודית ואמרה כי ע"י ריצוי כסף וקנייתו לה מנעלים ובתי שוקי' וכה"ג נתפייסה לבחור הבליעל ההוא למלאות תאותו בה בכל המשך הדרך בכמה מיני קריבות חיבוקי ונשיקות של תפלות עד כי נתפתת להחזיק עצמה כאלו אשתו היא כדי שישכבו יחד בחדר אחד וכוונתו היה לשכב אצלה ולפי הבטחתו שישאנה אח"כ אבל לא האמינה בו ובבטחוננו ולא עלתה בידו לחללה בשום ענין הן באונס הן ברצון רק תמיד הפקירה לו גופה לבד מגוף המעשה אשר לא יעשה לה ותמיד שמרה בתוליה ולא שכב במיטתה. ומפני שהיתה הפסולה יפיל וגבירתנית ומשכלת נתנו רבים עיניהם בה לישא אותה כי האמינו לדבריל עם שבועות חמורות שעשתה רק שהיו קצת מפפקלי שמא צריכה גט מאותו הבליעל שהלך לדרכו שעירה. הן מצד שהחזקה נשואה בהמבורג וק"ל סוקלין ושורפין על החזקות ואני אמרתי דאם משום הא אין להזקיקה לגט דבעינן דווקא שהחזקה בעיר ל יום כמ"ש בטור וש"ע א"ה סי' י"ט. ואפילו אירע שהיה בכמה כפרים ועיירו בחזקת בעל אשה זו לא מקרי החזקה מה שבין לילה היה ובין לילה עבר. ואם משום שאמרה שהיא אשתו הלא היא מכחשת ואומרת שמעולם לא יצא מפיה הדבר הזה ואף אלו הודית היה מקום לומר דנאמנת לחזור ולומר פנויה אני ע"י אמתלא וכדק"ל מש"ס פ"ב דכתובות כ"ב רק שהיה מקום לפקפק ולומר דה"מ באמתלא נכונה ומסתברת כדאיתא בגמ' שם מש"כ לאחזוקי נפשה ברשיעה לומר שאמרה שזה בעלה למלא תאותה הרע אין זו אמתלא כלל ומצאתי ראייה לזה ממ"ש זקני הגאון כמוהר"ר ש בתשובה על כהן שכיחש כהונתו על בשו"ת חוט (חשו) [השני] תשובה סי' י"ז סוף דף י"ג. ועי"ל לפי מ"ש הט"ז ב"ד ר"ס קפ"ה דע"כ החזקה נדה בשכינות' לא מהני אמתלא מפני דא"א לומר דסמכה בדברים הראשונים לתת אמתלא דלאו כ"ע ידעי כ"כ בשם זקן זקנתי הגאון מוהר"ל ולדבריו ה"ה אמרה בפני רבים אשת איש אני וא"כ ה"ה זו אם אמרה במקומות רבות שאשתו היא. רק שיש מקום לפקפק בסברת זקני הגאון וצלה"ה מגמ' דכתובות הנ"ל מעשה באשה שקפצו עלי' בני אדם וא"ל מקודשת אני וכו' ואמרו חכמים נאמנת אף שהיו בני אדם הקופצים רבים ואם משום דק"ל החזקה נדה בשכינות' בלבישת בגדים לא מהני אמתלא כבטור וש"ע סי' קפ"ה וי"ל ה"ה הנ"ז דנהי דכתבנו דלא החזקה ל' יום לענין סוקלין ושורפין דהיא מיירי בחזקה אלימתא מ"מ ה"ל בהחזקה נדה די"ל כמ"ש בתירוץ הרשב"א דלעשות מעשה כולי האי ללבוש בגדי נדות אין אשה עושה כלל וי"ל היינו משום דאין אשה מנוולת עצמה בהם כי מאוסי ומגונים וטמאים הם בעיני' מש"כ לצנוף מצנפת כדרך הנשי' לפעמים גם בתולות מכסין ראשם מפני כיעור ראשם בשחין וכה"ג י"ל דמהני אמתלא אי נימא דזו שעשתה הרע להפקיר עצמה בעיני' ניאוף בשביל חמדת מומן והנאת הגוף מקרי אמתלא מקובלת ואפשר שאפילו הודית שבא עלי' מ"מ אין ענין להצריכה גט מטעם שאין אדם עושה בעילתו זנות [לא אמרינן זה רק באיש שגירש אשתו וכמ"ש הרמב"ם הובא בש"ע א"ה סי' קמ"ט ס"ה. עשו"ת ר"מ אלשקר סי' ג'] ומסתמא קידשה בביאה דא"כ כל זונה תצרך גט מהנאף אלא ע"כ אפי' קדשה בביאה הלא ק"ל המקדש שלא בעדים אין חוששין לקידושיו ואפילו שניהם מודים כבא"ה סי' מ"ב. ואין לומר דיש עדים הוא בעל אכסני שלהם וכמה אורח' ובכמה כפר' שהשכיבם יחד לחדר א' אין אלו נקראים עדים שהרי לא שתו הרואים לבם שיבעלה ואפילו להא דק"ל שם דאין צריך ליחד העדים היינו בקדושי כסף שהרי רואי הנתינה וכמפורש בש"ע שם בהג"ה ס"ד. מש"כ בקידושי ביאה דאין רואים דבר צריכי עכ"פ לראות ולתת לב ליחוד יחד בחדר לשם ביאה ובכה"ג מיירי ודאי הג"ה ר"ס ל"ג [והכי מוכח ר"ס קמ"ט עשו"ת מהרשד"מ בחלק א"ה סי' ס"ה] ולא אמרו הן עידי יחוד הן עידי ביאה רק במגורשת ע' א"ה סי' קמ"ח. וע"ש דיש עוד לומר בבן בליעל כזה אשר לא טוב עשה להתעולל עלילות ברשע באופן זה ומה גם שהיתה נדה בטלה חזקת אין אדם עושה בעילתו זנו' ובהג"ה הנ"ל מיירי שטהורה היא וק"ל (וסברא זו ג"כ נזכרה בהג"ה הנ"ל) דאפילו זונה אינה רק כמאן דמקדש בלא שדוכי ובוועל ארוסה בבית חמיו. ודברי הבליעל באומרו שקידשה לפני עדים והיא מכחשת פשיטא נאמנת ומשנה שלימה היא קדשתך והיא אומרת וכו'. וכן אני גומר ואומר להלכה דא"צ ממנו גט. ומ"מ למעשה לא יסמוך אדם עלי' וגדולי הדור רבנים המומחים המובהקים ישפטו הם ע"פ דעתם והכרעתם אשר אני בעוניי אינני כדאי לבא למדה זו כ"ד הטרוד יאיר חיים בכרך.

2) Pilegesh Does Need a Get

שו"ת צמח צדק (לובאוויטש) אבן העזר סימן קלח

מי שהיה נשוי אשה ויש לו בנים ותקפו יצרו וייחד לו עוד אשה בלי קדושין וייחד לה בית והיה נכנס ויוצא בביתה ויש לו בת ממנה. ויש יותר מעשרה שנים שנוהג עמה כן כדרך פלגש. ולא היתה טובלת לנדתה ג"כ ברוב העתים. רק בתחלה י"א שהיתה טובלת. וכעת רצונה להניחו ולהנשא לאיש. אם יכולה להנשא בלי גט ממנו: בסנהדרין פרק כה"ג (דף כ"א ע"א) תנן לא ירבה לו נשים אלא שמונה עשרה. ובגמרא והכתיב ויקח דוד עוד נשים ופלגשים בירושלים. בשמואל ב' סי' ה'. (אלמא טובא הווי ליה נשים) למלווי שמונה עשר. מאי נשים ומאי פלגשים נשים בכתובה ובקדושין. פלגשים בלא כתובה ובלא קדושין. וכתב הרמב"ם פ"ג מהמ"ל ה"ב בין הנשים ופלגשים הכל שמונה עשר. והראב"ד השיגו וכתב

שהן שמונה עשר חוץ מן הפלגשים והכ"מ כתב ולדברי רבינו מצאתי ראייה כל. לייחד עם אבישג כל למה להו למשרי יחוד ננסובה לפלגש א"ו אף פלגשים אינו יכול להוסיף על שמונה עשר כדברי רבינו על"ל. ואם כן מזה מוכרח דלהרמב"ם **פלגש אף שהיא בלא כתובה ובלא קדושין עכ"ז צריכה גט** שהרי אמרין שם (דף כ"ב סע"א) אמר רב שמן בר אבא בא וראה כמה קשין גרושין שהרי לדוד התירו לו לייחד (עם אבישג ואע"פ שנאסר יחוד של פנויה) ולא התירו לו לגרש (אחת מ"ח וישאנה). ולשון גרושין משמע גט. וא"כ כיון דשמונה עשר הם עם הפלגשים וע"ז אומר קשין גרושין מוכרח דגם פלגש אינה קונה את עצמה להזית מותרת לעלמא אלא ע"י גט. ואף שבהדיא אמרו שם דפלגש היא בלא כתובה ובלא קדושין אעפ"כ מוכרח לפי"ז דצריכה גט. וצ"ל הטעם כיון שהיתה מיוחדת לו איך תצא ממנו בכדי. זה אי אפשר. ואמת שהלח"מ שם כתב דפלגש א"צ גרושין כו' דזה הוי כגרושין להוציאה כו'. אכן דבריו דחוקין גרושין משמעו כפשוטו ע"י גט ממש ואין זה תימא שהרי כן משמע ג"כ מהתוס' פ"ק דגיטין (ד"ו ע"ב) גבי ותזנה עליו פלגשו. זכוב מצא לה נימא מצא לה. וכתבו התוס' וא"ת מנלן דלא הוה זנות ממש ואמר ר"ח מדרצה להחזירה כדמוכה קראי דאפילו פלגשים לא היה דרכם להחזיר אחר זנותם ככתיב בא אל פלגשי אביך. וכתיב ותהיין צרות עד יום מותן אלמנות חיות על"ל. ומדכתבו לא היה דרכם. מוכרח שאין זה דין תורה ממש. והיינו על כרחך שלא היל להם קדושין. ואעפ"כ היו נוהגים בהם חומרא זו שבזנות אסורה לו. לפי שלמראית העין נראית כאלו היא אשתו. וכה"ג אמרו אשת חמיו אסורה מפני מראית העין. וכיון שכן ה"ה דאינו יוצאה ממנו בלי גט דודאי הא בהא תליא. מאחר דחשיבא קשורה בו עד שאסורה לעלמא ונקראת זונה ונאסרה עליו. איך תצא ממנו בלא כלום. וכ"כ בחידושי הרמב"ן והר"ן והריטב"א בגיטין שם. דאילו ברצון לא היה מחזירה. ואמת שהריב"ש בתשוב' סימן שצ"ו הקשה על התוספות וז"ל ואין לומר לפי שהיתה אסורה להם מפני שהיתה מיוחדת כמו שכתבת בשם התוספות כל. ואם כן צריכה ממנו גט **ולא מצינו גט בלא קדושין עכ"ל**. ובס"ל שצ"ח ד"ה ומה שכתבת שאדם אסור בפלגש חבירו. נראה דלהרב ר' חסדאי החולק עליו ודאי צריכה גט. ועכ"פ לפי הרמב"ם דלעיל שמספר שמונה עשר הוא עם הפלגשים וע"ז כמה קשים גרושין מוכרח דין זה שפלגש אסורה לעלמא בלי גט. קיצור. (לפי הרמב"ם שמשפך שמונה עשר נשים הוא בין נשים ופלגשים מוכרח דגם פלגש אסורה לעלמא בלי גט וכן יש לומר לדעת התוס' פ"ק דגיטין (ד"ו ע"ב) והריב"ש הקשה ע"ז שלא מצינו גט בלא קדושין. מ"מ הרב ר' חסדאי ס"ל כן בהריב"ש סי' שצ"ח דצריכה גט):

ב. אכן להראב"ד דס"ל דמספר שמונה עשר הם לבד הפלגשים אין ראייה מהגמרא הנ"ל דפלגש צריכה גט. וכ"ד חידושי הר"ן בסנהדרין שם כהראב"ד וז"ל (דף כ"ב ע"א) ד"ה אמר לה אסירת עלי. פי' שכבר נשא ח"י נשים וא"ת לינסבה לפלגש ותירצו המספר י"ח הם בין נשים ופלגשים וכ"כ הרמב"ם ז"ל בפ"ג מהמ"ל והקשו ע"ז דהא דוד נשא רצפה בת איה דכתיב ואת נשי אדוניך בחיקך. וליכא למימר שנשאה בחופה וקדושין דא"כ הוה להו שבע וקאמר ליה נביא כהנה וכהנה. לפיכך פירשו דאין ה"נ דאם נתרצית אבישג להיות פלגש שהיה מותר בה אלא שלא נתרצית להיות פלגש וכיון שלא נתרצית היה אסור בה כו'. וכתב הר"ן דוד ז"ל שכן עיקר שכן מצינו ברחבעם שנשא י"ח נשים כדינו והיו לו ששים פלגשים כדכתיב בדברי הימים ב' סי' י"א כ"א עכ"ל. ולפ"ז מאי דקאמר בגמרא קשין גרושין לא קאי כלל על פלגש כ"א על אחת משמונה עשר נשים שהיה צריך לגרש אחת מהן דוקא לישא את אבישג וע"ז שפיר אמר קשין גרושין. אבל פלגש י"ל דא"צ גט כלל ואין שייך ע"ז קשין גרושין דלא כהלח"מ: אך אעפ"כ לכאורה יש ראייה גמורה דפלגש ה"ל כאשה ממש וצריכה גט. מהא דאיתא בירושלמי ביבמות פרק כיצד הל' ד' אשת חמיו (שאינה חמות) אסורה מפני מראית העין אי תימר תורה (אין לומר אשת חמיו מן התורה אסורה) הרי דוד שנשא רצפה בת איה (שהיתה אשת שאול חמיו וא"ת דוד שלא כדן עשה או שמא לא נשאה לאשה הא כתיב ואתנה) שנאמר ואתנה לך את בית אדוניך ואת נשי אדוניך בחיקך. (מדנביא הוא דקאמר שניתנו לו מאת הקב"ה ש"מ דבהתירא קא נסיב לה) והביאוהו התוס' ביבמות (דף כ"א ע"א) והרא"ש שם. ואי איתא מאי ראייה מרצפה הלא רצפה בת איה היתה רק פלגש שאול. כמ"ש בשמואל ב' סי' ג' ז'. ומאחר דפלגש א"צ גט אינה ענין לאשת חמיו ושפיר יש לומר דאשת חמיו אסורה מן התורה ופלגש חמיו מותרת וכמ"ש בתשובת הרא"ש כלל ל"ב סי' א'. דאע"ג דאשת אחי אביו היא ערוה דאורייתא. פלגש אחי אביו מותרת לו ע"ש. הובא בש"ע ס"י ט"ו. א"ו צ"ל דס"ל להירושלמי דפלגש ה"ל כאשתו לענין זה. ותיובתא כלפי סנאיה דהרא"ש בתשוב' שם. ומה שדימה זה הרא"ש שם פלגש למפותה צ"ל דלהירושלמי לא קרב זה אל זה כלל דמפותה אקראי בעלמא הוא. משא"כ פלגש המיוחדת לו ה"ל כאשה. וכמו שאמר הכתוב ששים המה מלכות ושמונים פלגשים. אלמא יש להן קצת דמיון למלכות. ועוד נלענ"ד ראייה ברורה מתורה שלימה בפ' וישלח. וילך ראובן וישכב את בלהה פלגש אביו. ואמרו בגמ' פ"ה דשבת (דף נ"ה ע"ב) תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר מוצל אותו צדיק מאותו עון ולא בא מעשה זה לידו אפשר עתיד זרעו לעמוד על הר עיבל ולומר ארור שוכב עם אשת אביו ויבא חטא זה לידו אלא מה אני מקיים וישכב את בלהה פלגש אביו עלבון אמו תבע כל ע"ש. ואי איתא מאי קושיא אף את"ל שהמקרא כפשוטו אין זה ענין לשוכב עם אשת אביו ח"ו. כיון שהיתה פלגש אביו. והרי הרא"ש בתשובה הנ"ל למד ממה שאחיתופל אמר לאבשלום בא אל פלגשי אביך שאין הפלגש דומה כלל לאשה והרי בכל הש"ס והמדרשים לא מצינו לימוד זכות זה על ראובן כ"א רק לומר שמוצל מעשה זה לגמרי. ולא שהמעשה עצמה אינה חטא ועון גמור. וזה הפך לגמרי מדברי הרא"ש שם ומדברי תשובת מהר"ם פאדווה סימן י"ט שדימו פלגש לענין אנוסת אביו ומפותת אביו דא"כ למאי דקיי"ל נושא אדם מפותת אביו יקשה כנ"ל. א"ו נראה הדבר ברור כהירושלמי דפלגש ה"ל כאשתו לענין זה: קיצור. (אך הר"ן כתב בשם הר"ד ראייה ברורה מפסוק בדברי הימים ב' סימן י"א כ"א כהראב"ד דמספר שמונה עשר הן לבד פלגשים ולפ"ז בטלה ראייה הנ"ל. אך עכ"ז יש להכריח מהירושלמי פ"ב דיבמות ה"ד והביאוהו התוס' והרא"ש ביבמות (דכ"א) בענין רצפה פלגש שאול שמשם מוכרח דפלגש ה"ל כאשה. וכן מוכח לכאורה מענין ראובן):

ג. אך הנה מצאתי בק"נ רפ"ב דיבמות סק"ד הביא בשם הכנה"ג שהקשה קושיא הנ"ל האיך מוכח מדנשא דוד רצפה בת איה הלא פלגש שאול היתה ומשום הכי אין כאן איסור אשת חמיו ותירץ או דס"ל להירושלמי דפלגש בקדושין. או דס"ל כמו שאסור פלגש אביו ה"ה פלגש חמיו. ומה שאומר דס"ל להירושלמי דפלגש בקדושין קשה שהוא נגד הירושלמי פרק אע"פ דפליגי רבי מאיר ורבי יהודה אם פלגש יש להם כתובה או לא. ואי ס"ל דפלגש בקדושין הוי פשיטא שיש להן כתובה וכל"כ ביש"ש פרק זה סי' י"א ע"ש באריכות עכ"ל הק"נ. והנה מאי דפשיטא ליה מהירושלמי הנזכר דפלגש היא בלא קדושין אדרבה המפרש בירושלמי שם בעל קרבן העדה ס"ל בפשיטות מירושלמי זה להפך דפלגש היא ע"י קדושין רק הפלוגתא היא אם יש לה כתובה. והוא בפרק אע"פ ה"ד ואיזהו אשה ואיזהו פלגש רבי מאיר אומר אשה יש לה כתובה פלגש אין לה כתובה. ר' יהודה אומר אחת זו ואחת זו יש לה כתובה. אשה יש לה כתובה ותנאי כתובה. פלגש יש לה כתובה ואין לה תנאי כתובה. וכתב הקה"ע בתוספותיו וז"ל בבבלי בסנהדרין פ"ב גרסינן מאי נשים ומאי פלגשים. אמר רב יהודה אמר רב נשים בכתובה ובקדושין פלגשים בלא כתובה ובלא קדושין ופליגא אסוגיין דמשמע לכולי עלמא פלגש היא בקדושין עכ"ל. הרי הבין בפשיטות להיפוך מכוונת הק"נ בהירושלמי בשם מהרש"ל וכדבריו משמע מדברי רש"י בפ"ה החומש ס"פ חיי שרה כ"ה ו' בפסוק ולבני הפילגשים אשר לאברהם של וז"ל נשים בכתובה פלגשים בלא כתובה כדאמרינן בסנהדרין בנשים ופלגשים דדוד עכ"ל. והרמב"ן שם חלק עליו ואמר שאין הדבר כן כי לא תקרא פלגש אלא כשהיא בלא קדושין. והרא"ם בפירושו על רש"י הביא ראיה לפרש"י מהירושלמי הנ"ל. ונמצא לפ"ז אין קושיא מהירושלמי גבי רצפה בת איה דקורא לה אשת חמיו כיון דלהירושלמי פלגש היא ע"י קדושין א"כ ה"ל אשת חמיו ממש. ובהא לק"מ ג"כ מראובן וכמובן. וכ"נ ראיה לפי המדרש דקטורה היא הגר והיא הנק' פלגש ע"ש בפרש"י והוא במד"ר שם פס"א. והרי גבי קטורה כתיב ויקח אשה ושמה קטורה. מוכרח עכ"פ שהיה ע"י קדושין מדכתיב אשה. ומה שנקראת פלגש צ"ל לפי שלא היה לה כתובה. אמנם היש"ש פ"ב דיבמות סימן י"א כתב דמירושלמי זו משמע להיפוך והביא עוד ראיה שפלגשי דוד היו בלא קדושין דאל"כ וכי היה אבשלום כל כך משוגע כל וכל"כ בכנה"ג בא"ח בסופו בביאורו להרמב"ם המ"ל פ"ד וז"ל דאדרבה פשוטן של כתובים מוכיחים שמה שיעץ אחיתופל לא היה גילוי עריות כל שהעצה שיעץ לא היה אלא כדי שידעו כל ישראל שמרד באביו כמ"ש ושמעו כל ישראל כי נבאשת את אביך כל. בש"ב סימן י"ו כ"א. ואם הפלגשים היו בקדושין איך היה הוכחה שמרד באביו כיון שהמרד היה ג"כ בהקב"ה שבא על אשת איש ועל אשת אביו כל אלא שהדבר מוכיח שהפלגשים היו בלא קדושין עכ"ל. וכ"נ לכאורה עוד ראיה מהא שהכריחו הר"ד והר"ן דלא ירבה לו נשים יותר משמונה עשרה היינו לבד פלגשים ואי איתא שהפלגשים הם ג"כ ע"י קדושין אין טעם כ"כ להתירם דהא דא ודא מקודשת היא לו ממש. והקה"ע שם מחמת זה העלה **לחלק בין פלגשי המלך שהם בלא קדושין לפלגש דהדיוט שהיא ע"י קדושין**. וזהו דוחק קצת. ומעתה אם פלגש היא בלא קדושין ואעפ"כ אמרו במדרש רבה פ' נח ר"פ ל"ב ור"פ ל"ח. שאחיתופל שאמר בא אל פלגשי אביך התיר גילוי עריות מוכרח דאף שהיא בלא קדושין כיון שמוחזת לו נחשבת לענין זה כאלו היא אשתו. ומה שתירץ ע"ז הכנה"ג שם משום דאסור להשתמש בשרביטו של מלך זהו דוחק. דאין זה שייך כלל לגילוי עריות ומדקרי לה גילוי עריות מוכרח דחשבינן לה לענין זה כאילו היא אשתו וכתב הכנה"ג שכ"ד מהר"ר אייזיק שטיין בביאורו לסמ"ג עשין סימן קט"ו שכתב וז"ל אבל לעיל דקאי על איסור ביאה מוכח שפיר דליכא איסור דאורייתא באשת חמיו מדוד שנשא רצפה בת איה דלענין איסור ביאה אפשר שאין חילוק בין נשים לפלגשים עכ"ל. והרי הסמ"ג בלאוין סימן רכ"ב כתב דפלגשים הם בלא כתובה ובלא קדושין ואעפ"כ ס"ל לביאור הסמ"ג דאסור אדם בפלגש אביו ולא דמי למפותת אביו דהוי באקראי בעלמא. עכ"ד הכנה"ג. וע"ש בסמ"ג הביא הירושלמי דפרק אע"פ מזה משמע דמפרש הירושלמי כמו שפי' מהרש"ל הובא בק"נ כדלעיל:

קיצור. (הקה"ע מפרש דהירושלמי ס"ל דפלגש היא ע"י קדושין וכן דעת המזרחי ס"פ חיי שרה לפ"ז לק"מ מירושלמי דגבי רצפה. אך היש"ש וכנה"ג ס"ל דפלגש היא בלא קדושין ושכ"ד הירושלמי ג"כ לפ"ז מוכרח דגם כנה"ג ה"ל כאשתו מהמדרש רבה פ' נח ר"פ ל"ב ור"פ ל"ח. וכתב הכנה"ג שכ"ד מהר"ר אשטיין בביאורו לסמ"ג במ"ע סימן קט"ו):

ד. ובמדרש רבה פ' ויקרא סוף פרשה א' ורבנן אמרי משל למלך שהיה לו אשה ופלגש כשהוא הולך אצל אשתו הולך בפרהסיא וכשהוא הולך אצל פלגשו הולך במטמונים עכ"ל. ואי איתא דפלגש היא ע"י קדושין א"כ אין כאן גנאי כ"כ שיצטרך לילך במטמונים. וכ"ש דר' יהודה ס"ל דיש לה כתובה וא"כ אם גם קדושין יש לה ה"ז קרוב לאשה גמורה. אלא מזה משמע כדברי הרמב"ן וסיעתו שהיא בלא קדושין וכיון דעכ"ז אמרו ברבות ובירושלמי שפלגש אביו אסורה לו דלא כתשוב הרא"ש א"כ ממילא א"א להתירה לעלמא בחיי בעלה בלי גט. ואף שמדברי תשוב' הר"ן סי' ס"ח נראה ג"כ שא"צ גט וכן בתשובת מהרמ"פ סי' י"ט אפשר הם מפרשים דהירושלמי פליגא על ש"ס דילן היינו דלהירושלמי פלגש היא ע"י קדושין ומש"ה אמרו ברבות פ' נח זה התיר גילוי עריות דהרבות הוא אגדה ירושלמי. אבל לש"ס דילן דפלגש היא בלא קדושין י"ל שאין זה נקרא גילוי עריות וכ"נ מדברי התוס' ביומא פרק שני שעירי יום הכפורים (דף ס"ו ע"ב) גבי שאלו את רבי אליעזר פלוני מהו לעוה"ב פרה"ח אבשלום שבא על פלגשי אביו מהו לעוה"ב מי ס"ל הא דאמר רב נשים בכתובה וקדושין פלגשים בלא כתובה ובלא קדושין או לא וכ"כ בתוספות ישנים הביאו היש"ש משמע דמספקא לן אם הענין כמ"ש רב. ע"כ י"ל הירושלמי ס"ל דלא כרב. לכן ס"ל להרא"ש והר"ן דפלגש שבלי קדושין א"צ גט. וס"ל להרא"ש דפלגש אחי אביו מותרת לו. **אבל לפ"ד הפוסקים שאין עושים פלוגתא בין הירושלמי לש"ס דילן ושי"ל לכ"ע פלגש הוא בלא קדושין ואפ"ה פלגש אביו אסורה לו ונקרא גילוי עריות יש לומר דצריכה ג"כ גט.** וכן נראה מדברי התוספות פק דגיטין (ד"ו ע"ב) כמבואר למעלה. כן נראה לענ"ד. אך קשה לי שמצאתי בדברי האחרונים העומדים בשטה זו שעכ"ז ס"ל שאין צריך גט היינו ביש"ש ביבמות פ"ב סס"י י"א כתב דכתיב ותהיין צרורות אלמנות חיות אין הפירוש שהיו צריכים גרושים כל עכ"ל. הרי ס"ל שא"צ גרושין. ומהירושלמי פרק כה"ג שהביא שם נראה דצריכה גרושין. אלא שהוא ז"ל פירשה כשיטתו ע"ש. וכ"כ בכנה"ג שם בפ"ג מהמ"ל בד"ה וכן מה שהקשה וז"ל דכיון דפלגש היא בלא כתובה ובלא

קדושין אלא ביחוד בעלמא כיון שכבר יחדה אין לו תקנה לגרשה אלא כשיעשה מעשה המורה שאין לו חפץ בה לעולם כו וע"ל דלגרש לאו דוקא בגט כו עכ"ל. מיהו י"ל שמ"מ מסופק אם צריכה גט ועוד שזה כתב מקודם שהעלה אח"כ בפ"ד ע"פ הירושלמי דאסור אדם בפלגש אביו אף שהיא בלא כתובה וקדושין. אבל לאחר שהעלה שם כן אפשר ס"ל דצריכה גט. ומדברי הרמ"א בש"ע סי' י"ד ס"א נראה ודאי דאין צריכה גט וכן משמע יותר מהדין שבש"ע סימן כ"ו סע"י א' בהגה"ה. ועיין בספר המקנה סימן כ"ו מדין פלגש ומה שהביא מהש"ס דיבמות (דף ל"ז) מאן הוויא ליומא לומר שזהו פלגש כבר נזכר מזה בתשוב' הריב"ש סי' שצ"ז. ובבית מאיר רס"י י"ד עמ"ש רמ"א אפילו היתה מיוחדת כתב וז"ל עיין תוספות גיטין (ד"ו ע"ב) ד"ה זכוב משמע דמ"מ אם זינו עם אחר לא היה דרכם להחזיר ולדינא מבואר מדבריהם כפסק הש"ע עכ"ל. לדבריו כמו שהם לא היה דרכם להחזיר דרך חומרא על שרש הדין כמ"כ אין דרך לאיש אחר שישאנה בלתי גט מהראשון. מיהו לדברי הר' חסדאי שבתשוב' הריב"ש סימן שצ"ז שכתב שאדם אסור בפלגש חבירו ושירשנו דבר זה מבני נח כו ע"ש שפיר י"ל חילוק שאף שאם זינתה תחתיו אסורה לו מ"מ יוצאה ממנו בלי גט ע"ד שכתב הרמב"ם פ"ט מהמ"ל דין ח' ב"נ שייחד שפחה לעבדו כו. משיוציאנו מביתו וישלחנה לעצמה כו. מיהו קשה דהא בב"נ לא מצינו שתאסר אשתו עליו על ידי זינתה. וכ"מ בבראשית רבה ס"פ י"ח איני קורא עליו לא יוכל בעלה הראשון. וע"ל מזה בירושלמי פ"ק דקדושין ה"א באריכות. אם כן פלגש של ישראל דאסירא כשזינתה חמירא טובא מאשת ב"נ. אם כן ממילא יש לומר דצריכה גם גרושין על ידי גט כדי להנשא לאחר. יהיה זה מדינא או ממנהגא סוף סוף שניהם שווין ר"ל כיון שנאסרה עליו בזנות צריכה גם כן גט. ובנ"י ר"פ נושאין על האנוסה מבואר בשם הריב"ש א"ג גם כן דפלגש ה"ל כאנוסה ומפותה הביאו הב"ש סי' ט"ו ס"ק י"ב. והנה בחולין פרק כל הבשר (דף ק"ט סע"ב) כל דאסר לן רחמנא שרא לן כוותי אשת איש גרושה בחיי בעלה. וקשה אמאי לא אמר רבותא יותר דשרא לן פלגש חבירו אף בלא גט כלל. ותוספות בשם הקליר כתבו כנגד אשת איש יפת תואר. ש"מ פלגש אסורה להנשא לחבירו בלי גט. דאם לא כן זהו רבותא יותר לומר דפלגש חבירו שהיא כאשה אצלו שרא לן כשיוצאה ממנו אף בלי גט כלל. הן אמת דמזה לא נוכל להקשות דהא אף כשהיא תחתיו יש לומר אין בזה איסור דאורייתא אף לדעת התוס' פ"ק דגיטין (ד"ו ע"ב) כ"ש לדעת תשוב' הרא"ש כלל ל"ב סימן א'. ועיין כנה"ג סוף חלק א"ח. מ"מ ע"ז י"ל דודאי מדרבנן אסור ואם כן לא שרא לן רחמנא. אכן כשרוצה להוציאה כיון שמותרת בלי גט. שפיר י"ל שרא לן רחמנא. אלא משמע דבאמת לא שריא בלי גט:

ה. ועתה יש לעיין אם יש עוד טעם משום חששא דאין אעב"ז הנזכר בגיטין ס"פ הזורק (דף פ"א ע"ב). והנה מדברי התוס' שם שכתבו וכו' סברי דלעולם אא"ע בב"ז. משמע אף שלא קדמו קדושין ביניהם ולא דוקא בהמגרש את אשתו אמרו כן אלא אפילו בפנויה כמו שדקדקו כן מדבריהם בתה"ד סי' ר"ט. ויותר דקדקו כן מדברי התוספות דיבמות ר"פ בית שמאי שכל אבל הכא כו' ובעלמא כו' ע"ש. והביא עוד שכן פסק ר"ב במרדכי בקדושין פרק האומר סי' תקל"ג. אבל הרמב"ם פ"י מה"ג כתב שלא אמרו חכמים חזקה זו אלא באשתו שגרשה בלבד כו' וכ"כ הרא"ש פרק הזורק שם. וכ"כ בחידושי הרשב"א שם ובהריב"ש א"ו וכ"כ בחידושי הר"ן שם בשם הרמב"ן. והתה"ד שם כ' דקשה לסמוך ע"ד הרמב"ם והרא"ש נגד האוסרים ואפ"ל שכתב כן מפני שלא ראה שהרמב"ן והרשב"א והר"ן והריב"ש א"ג גם כן עומדים בשטת הרמב"ם והרא"ש. ד"ל שאין להחמיר כ"כ לחוש למיעוט הפוסקים כיון שיש מ"ד בגמרא פרק מי שאחזו (דף ע"ד ב') דאפילו באשתו שגרשה לא אמרינן דלשם קדושין בועל וס"ל שלא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה. ועוד דא"כ פלגש דהיא בלא כתובה ובלא קדושין היכי משכחת לה נימא חזקה אא"ע בב"ז. ואפ"ל בפלגש אף התוספות מודים כיון דמעיקרא התנה עמה כן שתהיה מיוחדת לו על אופן זה לא חיישינן לומר דילמא אימליך אח"כ ובעל לשם קדושין אלא מעמידין הדבר על חזקתו דומיא בממנה סופר ועדים לכתוב וליתן גט לאשתו דאין חוששין שמא נמלך וביטל דבורו. אמת הכנה"ג ס"י קמ"ט בהגהת הטור הביא תשו' בנימין זאב סי' קי"א דאף בפלגש י"ל אא"ע בב"ז לדעת התוס' ודעימיה. וכנה"ג שנחלק עליו י"ל באופן הנ"ל:

אכן י"ל כ"ז במקומות שהיו נוהגים קצת היתר בפלגש ע"פ דעת הרמב"ן בתשו' סי' רפ"ה ודעימיה. אבל במדינות אלו שאנו חוששים כהמחמירים ואומרים דגם מדינא אסור פלגש בלא קדושין וכתובה להדיוט כמו שהאריך בזה בתשו' הריב"ש סי' שצ"ה ובספר עצמות יוסף תחלת מס' קדושין ובשאר פוסקים. ומעולם לא נשמע כלל דבר זה. א"כ ודאי זה שיחד לו פלגש הנ"ל היה סבור שזהו איסור כזנות ממש ולא ידע דעת הרמב"ן שיסמוך עליו. א"כ י"ל דבדודאי לא עשה בב"ז כ"כ פעמים רבות. ומה שכתב מעלתו משום כשיש לו אשה אין לחוש שיקדש זו דא"כ פוגע בחרם ר"ג כמ"ש בתה"ד ס"י ר"ט. הנה יש לחלק דהתה"ד לא כתב כן רק על סתם ב"ז. אבל בנ"ד שאת"ל שלא קידשה ה"ל ג"כ פלגש אצלו. ובפלגש שייך ג"כ חר"ג כמ"ש היש"ש פ"ב דיבמות ס"י י"א. וא"כ כיון שאף אם לא יקדשה עבר על זה אמאי לא נימא שאין אע"ב ב"ז. ובכנה"ג סימן א' אות משמע בפלגש ליכא חר"ג ולא ראה דברי היש"ש. וההיתר השני שכתבו מצד מ"ש בתה"ד שם דדוקא בסתם בני אדם כו'. ע"ז איני יכול לידע. ולכן בהצטרף חשש זה אל חשש הראשון דעצם פלגש אפילו לא קידשה י"ל שצריכה גט אין בידי להתירה לעלמא בלי גט ונכון להתאמץ לדבר על לבו שיתן גט. וא"צ לפרסום כלל כ"א יאמר דבור לסופר שיכתוב ולעדים שיחתמו ושיהיו עדי מסירה. והסופר עצמו יהיה שליח להולכה וסגי בהכי. גם א"צ כלל לפרסום עשרה כ"א די בשלשה אנשים הנ"ל עם מעלתו. ואז תנשא בהיתר גמור. ואם אי אפשר לפעול אזי אני איני אומר בזה לא איסור ולא היתר. ואיסור איני יכול לומר נגד תשו' הרא"ש ותשו' הר"ן ומהרמ"פ. והפוסקים המקילים בחשש השני ג"כ. והיתר איני יכול לומר מחמת הירושלמי דגבי רצפה בת איה והמדרש רבה פרשה נח ר"פ ל"ב ור"פ ל"ח. מה גם שנוסף ע"ז החשש השני לדעת כמה פוסקים:

אחר כך ראיתי בספר פרשת דרכים להמ"מ דרוש ראשון (דף ב' ע"א) מ"ש ברבות ויחי פצ"ח א"ל יעקב איני לא מרחקך ולא מקרבך כו' עד שיבא משה כו'. דיעקב נסתפק לפי שבלהה היתה פלגש ובישראל אין דינה כא"א כלל אכן בבני נח דלית בהו

קדושין אלא בבועילה תליא מילתא דפשיטא היא דחייב על פלגש אביו משום אשת איש ומשום אשת אב והנה יעקב נסתפק אם יצאו מכלל בני נח לגמרי כל ע"ש. ויש לתמוה עליו דאם פשיטא ליה דבן נח חייב על פלגש חבירו והוא כדעת הל' חסדאי בתשו' הריב"ש סי' שצ"ז. א"כ הרי י"ל מי איכא מידי דלישראל שרי ולבן נח אסור כדאמרין בסנהדרין (דף נ"ח ע"ב) בסמוך ממש לענין בן נח שייחד שפחה לעבדו דהיינו כענין פלגש כמו שפ' הר' חסדאי בתשו' הנ"ל. וכן איתא שם עוד (דף נ"ט סע"א) ליכא מידעם דלישראל שרי ולעובד כוכבים אסור. ופריך והרי יפ"ת (שאסורה להם כדאמר לעיל דף נ"ז ע"א) ומשני התם משום דלא בני כיבוש נינהו וע"ש בפרש"י ובח"י הר"ן דף נ"ז ע"א סד"ה כותי בכותי. והן אמת דרש"י (דף נ"ז ע"א) פ"ה הא דבן נח שייחד שפחה לעבדו ובא עליה נהרג עליה. דהיינו משום גזל ואע"פ שאין זו בעולת בעל כו' הרי הר"ן שם נחלק ע"ז וכ"ד הרמב"ם פ"ט מהמ"ל דין ה' שנהרג משום אשת חבירו. ואף לפרש"י היינו דוקא בעבדו ושפחתו ס"ל דלא שייך אישות. אבל בן נח שייחד לו פלגש י"ל שיוודה שחבירו נהרג עליה וכדעת המ"מ. וא"כ נימא מי איכא מידי דלבן נח אסור ולישראל שרי וכן מסקנא ג"כ בחולין פרק השוחט (דף ל"ג ע"א) גבי אחד נכרי ואחד ישראל מותרין בו. וכ' התוספות משמע דטעמא משום דליכא מידי דלישראל שרי ולב' אסור. וכ"כ בח"ה ר' שם וז"ל וכן הלכה ותמיהני על הרמב"ם ז"ל שפסק בספר שופטים דלישראל שרי ולב' אסור כו' עכ"ל. וכ"כ עוד רש"י פ"ט דחולין (דף קכ"א ע"ב) ד"ה אחד נכרי. וכמו שהביא הש"ך בי"ד סי' כ"ז סק"ב. ועיין מזה ג"כ בהריב"ש סי' שצ"ח שהעיר מזה וכו' וז"ל ולדבריך שאין במיוחדת שום איסור והיא אשת איש גמורה עכ"ל. עוד כ' הרי גם זו מקודשת אלא שאין בה מיתה עכ"ל. הרי הר' חסדאי סובר שאסורה לעלמא כמו אשת איש רק שאין בה מיתה. א"כ י"ל שצריכה ודאי גט להתירה לעלמא: גם מ"ש עוד המ"מ בדרוש הנ"ל (דף ד' סע"ד) בשם מהר"ש יפה שתיריך המדרש רבה פ' נח ר"פ ל"ב בענין אחיתופל שהתיר ג"ע דאולי ס"ל כר"י דס"ל דלא יגלה כנף אביו היינו אנוסת אביו. הן דברי תימה לאוקמי המדרש בשני מקומות שיהיה לנגד רבנן ומה קשה לו הלא הירושלמי גבי רצפה בת איה ג"כ סובר כן כהמדרש כדלעיל. גם מ"ש המ"מ דתנאי דס"פ במה בהמה פליגי בפלוגתא דר"י וחכמים הם ג"כ דברים בטלים במח"כ. עיין עוד במ"מ בדרוש י"ב (דף כ"ז ע"ד) מה שהקשה על התוספות דגיטין פ"ק (דף ו' ע"ב):

ואחר כותבי כל הנ"ל מצאתי סתירה לפסק דלעיל מהא דגרסינן בנדה פרק בא סימן (דף נ"ב ע"א) ויש לך אחרת שאע"פ שלא נתפשה מותרת ואיזו זו שקדושה קדושי טעות שאע"פ שבנה מורכב על כתיפה ממאנת והולכת לה. ופרש"י דלאו נשואין הוי לענין זנות נמי לא מיתסרא עליה דפנויה בעלמא היא כל עכ"ל. וכתבו התוספות שם דר' ישמעאל בקדושי קטנה נמי איירי שהרי בתו שבאת למאן היו קדושי קטנות כל ושמואל לא סבר כר' ישמעאל אלא בקדושי טעות אבל בקדושי קטנות לא סבר כוותיה וכ"כ עוד התוספות רפ"ק דיבמות בד"ה ואי אתה יכול לומר בחמותו. והנה מאי דשמואל לא ס"ל כר' ישמעאל בקדושי קטנות זהו מפני שהיו קדושין דרבנן ולא תיקנו מיאון כ"א עד י"ב שנה ולא יותר. וכמבואר מדברי התוספות שהכריחו דשמואל לא ס"ל כר"י מסוגיא פ"ט דב"ב (דף קנ"ו ע"א) גבי ולמיאונין כו'. וכ"כ בהדיא הרמב"ן בחידושי בנדה שם וז"ל ומיהו דרבנן הוא מפני שנראית כגדולה שנתקדשה או מפני שלא מיחתה בקדושי דרבנן שעה אחת שוב אינה יכולה למחות מדבריהם עכ"ל. ובח"י הר"ן בנדה שם כ' ואינו נראה שיהיה קדושי קטנות בכלל כל כ"ע מודו שכשהוא בועל לאחר גדלות לשם קדושין הוא בועל כל עכ"ל ודבריו צ"ע איך כ"ע מודו הרי שמואל בכתובות (דף ע"ג ע"א) בהדיא לא ס"ל כן ע"ש בפרש"י בד"ה צריכה גט. ובחידושי הריטב"א ביבמות פרק ב"ש (דף ק"ט ע"ב) נראה ס"ל ג"כ כדברי הר"ן. והוא מדברי הרשב"א בחידושי שם. אך הרשב"א שם כ' הטעם משום דלא תקינו רבנן מיאון אלא בקטנות כל. ומכי גדלה תקינו לה רבנן נשואין גמורין ואינה ממאנת עכ"ל. והשתא מדברי כולם מוכרח שאע"פ שהיא מיוחדת לו לאשה ממש בלי שום תנאי שנשאה קטנה ע"י אמה ואחיה והגדילה ונשואה לו ברצון וילדה לו בן אפ"ה כיון שע"ד קדושין הראשונים בועל היא פנויה גמורה מדאורייתא. והחולקים ע"ז הוא רק משום שלא תקינו רבנן מיאון רק עד שהגדילה כנ"ל וכיון שא"י למאן נשאר הקדושין שקדשו אמה ואחיה דה"ל קדושין רבנן וא"כ פלגש שאינו מכין לשם קדושין כלל לא חמור מקדושי קטנות לה ישמעאל דממאנת והולכת לה וא"צ שום גט. והכא אפילו מיאון אין צריכה כיון שלא היו אפילו קדושי דרבנן כלל. וכמ"ש המפרשים שם גבי קדושי טעות שא"צ שום גט. ומה שכתבנו לעיל לאסור מפני שמייוחדת לו לאשה. הלא מכאן מבואר סתירת דבר זה. שהרי קטנה שהגדילה היא מיוחדת לו לאשה גמורה ולא לפלגש לבד ועל"ז כיון שע"ד קדושין הראשונים בועל אין כאן שום קדושין וה"ל פנויה גמורה מדאורייתא וע"י המיאון לר"י עוקרת גם הקדושין דרבנן. וכ"ש הכא דאין שום קדושין שיהיו צריכה עקירה א"כ ממאנת והולכת לה. וע"ד מ"ש הרמב"ן וז"ל שאם לא רצתה בבעל הולכת לה ולא שתהא צריכה גט מיאון עכ"ל. וא"כ לפ"ז הירושלמי דגבי רצפה בת איה שמדמה זה לאשת חמיו צ"ל דס"ל דפלגשים הוא בקדושין רק המחלוקת בירושלמי פרק אע"פ הוא לענין כתובה לבד. וכאשר כתבתי מהסוגיא דנדה כן משמע גם כן מהסוגיא דכתובות פרק המדיר (דף ע"ג ע"א) דס"ל לר' אמי דדוקא המקדש בפחות משוה פרוטה ובעל צריכה הימנו גט דבהא הוא דלא טעי אבל המקדש במלוה ובעל א"צ הימנו גט דע"ד קדושין הראשונים הוא בועל. אלמא כיון דהקדושין אינן כלום אע"פ שמ"מ דר' עמה כדרך איש ואשתו א"צ שום גט כלל. ומשמע ודאי אף שדר עמה שנים רבות הדין כן. ואע"ג דלא קיי"ל כרבי אמי זהו משום דמספקא לן שמה ידע דקדושי מלוה אינן כלום ובוועל לשם קדושין. משא"כ היכא דלא בעל לשם קדושין אף שמייוחדת לו אינו כלום ועיין בתשו' מיימוני דשייכי להלכות אישות סימן י"ט גבי ואפילו בא עליה לאחר שנתברר דליכא שוה פרוטה אי ליכא עדי יחוד אין חוששין לקדושיו כל מוכח ג"כ כנ"ל וע"ש בתשו' סי' י"ח: מה שהשבתי ע"ז לשם מעשה:

הנה גם בענין פלגש יש מקום עיון. כי הנה לפ"ד הרמב"ם בספר שופטים שמספר שמונה עשרה נשים שהותרו לדוד פ"ב דסנהדרין (דף כ"א ע"א) הם בין הנשים ופלגשים. א"כ הא דאיתא שם בגמרא (דף כ"ב ע"א) כמה קשים גרושין כל ולא התיירו לו לגרש. על כרחו קאי גם על פלגש דאל"כ יגרש פלגש אחת וישא אבישג לאשה. אלא ע"כ קאי גם על פלגשים. א"כ מוכח דלא

דמיא כלל לאנוסה ומפותה. ופשט לשון גרושין כו' לגרש. משמע שצריכה גט. והכ"מ שם חיזק שכדעת הרמב"ם הוא העיקר הרי דאע"ג שפלגש היא בלא קדושין ובלא כתובה צריכה גט. ואין לתמוה ע"ז אף שהוא נגד תשו' הרא"ש כלל ל"ב סי' א' ותשו' הר"ן סי' ס"ח. שהרי עכ"ז נראה שכן דעת הרב רבי חסדאי בתשו' הריב"ש סי' שצ"ח. שכתב שם ולדבריו שאין במיוחדת שום איסור והיא אשת איש גמורה כו' הרי גם זו מקודשת אלא שאין בה מיתה עכ"ל וטעמו של החכם הנ"ל הוא משום דאמרינן בסנהדרין (דף נ"ח ע"ב ודף נ"ט סע"א) דליכא מידעם דלישראל שרי ולב"נ אסור עכ"ל. וכן איתא בש"ע י"ד סי' כ"ז בש"ך שם סק"ב והוא מהגמ' חולין (דף ל"ג ע"א). והנה גבי ב"נ שייחד לו פלגש משמע להר' חסדאי הנ"ל דנחשבת כאשת איש. וכן דעת המל"מ בספר פרשת דרכים דרוש א' וז"ל אכן בב"נ דלית בהו קדושין מילתא דפשיטא היא דחייב על פלגש אביו משום אשת איש ומשום אשת אב עכ"ל. ואם כן הרי י"ל בפשיטות דליכא מידעם כו'. וז"ש בהריב"ש שם שאדם אסור בפלגש חבירו אף בלא קדושין ושירשנו דבר זה מבני נח כו' עכ"ל. ואף שהריב"ש שם חולק ע"ז היינו דס"ל שאף לב"נ אין פלגש חבירו אסורה. והנה המל"מ כו' בפשיטות להפך. והנה אף שגדולי הפוסקים לא ס"ל כן היינו הרא"ש והר"ן כנ"ל עכ"ז יש קושיא עליהם מהירושלמי שהביא הרא"ש עצמו פ"ב דיבמות סי' א' אשת חמיו אסורה מפני מראית העין וא"ת תורה הרי דוד נשא את רצפה בת איה והקשה הכנה"ג הלא רצפה פלגש שאול היתה כמבואר בפסוק בשמואל ב' סי' ג' א"כ מהו הראיה מפלגש חמיו לאשת חמיו. לעולם אימא לך אשת חמיו אסורה ד"ת ופלגש שאני דאפילו פלגש אביו או אחי אביו שריא להרא"ש. א"ו ס"ל להירושלמי דפלגש אביו הרי היא כאשת אביו וכן תירץ הכנה"ג שם לחד תירוצא הובא בק"נ ביבמות שם סק"ד ועל תירוצו הראשון הקשה הק"נ שם. אך אף שיש פוסקים ס"ל כתירוצו הראשון מ"מ יש ג"כ רבים דס"ל בהירושלמי כסברת הק"נ שם. והנה במדרש רבה פ' נח ר"פ ל"ב ור"פ ל"ח משמע גם כן בהדיא כהירושלמי הנ"ל דפלגש דומה לאשת איש. ואמרו על אחיתופל שהתיר גילוי עריות והמל"מ בדרוש הנ"ל נדחק מאד במדרש הזה. אבל באמת דבריו פשוטים דס"ל כמ"ש הירושלמי גבי רצפה בת איה. ועיין ברבות פ' ויקרא ספ"א שהיה לו אשה ופלגש כו' מוכח קצת דפלגש היא בלא קדושין ואפ"ה כתבו מ"ש בפ' נח ריש פ' ל"ב כנ"ל:

ונוסף ע"ז החשש דאין אע"ב ב"ז כמ"ש בתה"ד סימן ר"ט. ובכנה"ג סי' קמ"ט בהגהת הטור אות כו' הביא דלדברי ספר בנימין זאב סי' קי"א נראה דגם בפלגש יש לחוש לזה והוא נחלק עליו. ומה שצידד מעל" משום דא"כ עבר אחר"ג אין זה עולה לפמ"ש היש"ש פרק שני דיבמות סס"י י"א דבפלגש בלא"ה שייך חשש זה כשנשוי אשה. ולזאת היה ראוי שיתן גט. ואין צריך לפרסומא כ"א יבקשו ממנו רק דבור שיצוה לסופר לכתוב ולעדים לחתום ויעשה את הסופר לשליח הולכה ויכתבו ויתנו שלא במעמדו כלל. וליכא שום בזיון ואז תנשא בהיתר גמור. ואם בלתי אפשר זה. א"א לי לומר בזה היתר וגם לא איסור ברור. ומ"מ מהסוגיא דנדה פרק בא סימן (דף נ"ב) משמע דא"צ גט: